

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN ATILGANLIK
DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ*****DETERMINING ASSERTIVENESS LEVEL OF HEALTH SERVICES VOCATIONAL
SCHOOL STUDENTS****Hiçran ALKAN**Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Kars/Türkiye**Serap AKTEMUR GÜRLER**Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Kars/Türkiye**Nur AKCANCA**

Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kars/Türkiye

Perihan AKBAŞ Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Kars/Türkiye**Hatice BIÇAKÇI**

Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Kars/Türkiye

ÖZ

Bu araştırma Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda eğitim gören farklı programlara ait öğrencilerin atılganlık düzeyini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmaya, sözlü onamı alınmış ve gönüllük esasına dayalı 265 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak demografik özellikleri içeren tanılayıcı anket formu (cinsiyet, program, sınıf düzeyi, aile gelir düzeyi, anne baba eğitim durumu, aile tipi) ve Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS paket programı kullanılarak, t-testi ve tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) istatistikî yöntemler kullanılarak yapılmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri ile Rathus Atılganlık Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin Rathus Atılganlık Envanteri puan ortalaması 14,92'dir. Rathus Atılganlık Envanteri puanına göre öğrencilerin 110'u (%41,5) çekingen, 153'ü (%57,7) atılgan, 2'si (%0,75) saldırgan grubunda yer almaktadır. RAE puanları incelendiğinde, Evde Hasta Bakımı ($\bar{X}=22,58$, $S=24,87$), Yaşlı Bakımı ($\bar{X}=19,96$, $S=24,16$) ile Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama ($\bar{X}=13,62$, $S=24,39$) programlarının öğrencilerinin atılgan olduğu; Tıbbi Laboratuvar Teknikleri ($\bar{X}=8,92$, $S=8,41$) ve Çocuk Gelişimi ($\bar{X}=8,18$, $S=8,42$) programlarındaki öğrencilerin ise çekingen olduğu belirlenmiştir. Çekingen bulunan programlara atılganlık eğitimi verilmesi yönünde çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Atılganlık, Meslek Yüksekokulu Öğrencileri, Çekingenlik

ABSTRACT

This study performed to determine assertiveness level of students who educated in different programs in Kafkas University Atatürk Health Services Vocational School. 265 Students participated in the research based on voluntary consent. For the data obtaining, they were used Rathus Assertiveness Scale and questionnaire form identifying the student that contain demographic properties such as gender, program, class level, family income level, parents education and family type. Analyses of data were calculated by using t-test and one way ANOVA statistical methods in SPSS program. Demographic properties of students were compared with Rathus Assertiveness Scale mean score. Rathus Assertiveness Scale mean score of the students was 14,92. According to the RAE score they were named, 110 students (41,5 %) were ashamed and 153 student (57,5 %) were enterprise and 2 students (0,75 %) were aggressive. In investigation of RAE scores, While students of Patient Care at Home ($\bar{X}=22,58$, $S=24,87$), Elderly Care ($\bar{X}=19,96$, $S=24,16$) and Medical Promotion and Marketing ($\bar{X}=13,62$, $S=24,39$) were enterprise, students of Medical Laboratory Techniques ($\bar{X}=8,92$, $S=8,41$) and Child Development program ($\bar{X}=8,18$, $S=8,42$) were ashamed. Efforts can be made to provide assertiveness training to ashamed programs.

Key words: Assertiveness, Vocational School Students, Ashamed

* Bu araştırmanın kısa özeti International Conference on Education in Mathematics, Science & Technology (ICEMST) kongresinde sunulmuştur.

1.GİRİŞ

İnsanlar duygusal, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için toplum içinde ve kendileriyle iletişim kurmak zorundadır. Bu iletişim süresince duygu ve düşüncelerini farklı davranış şekilleriyle ifade ederler (Adana ve diğ., 2009). Bu davranış biçimlerinin sağlıklı olarak karşı tarafa aktarılabilmesi için bireye bazı becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Üniversitelerde verilen eğitimle de bireyin içinde yaşadığı topluma fayda sağlayabilmesi uyum içerisinde ilişkilerini sürdürebilmesi için atılganlık, problem çözme, kendini kontrol etme, grupta çalışma becerisi, duygularını olumlu şekilde ifade etme ve planlama yapabilme gibi sosyal becerilerin kazandırılması gerekmektedir (Güneş, Arslan ve Elişük, 2014).

Atılganlık becerisi; bireylerin davranışlarıyla beraber meslek seçiminde, o mesleğe olan eğilimini ortaya koymasına yardımcı olan önemli bir unsurdur. Ayrıca, atılganlık becerilerinin beklenen düzeyde kazandırılması bireylerin karakter ve kişiliklerini geliştirdiği, mesleki başarı ve sosyal ilişkilerindeki yapıcılığı ve etkileşimi artırdığı düşünülmektedir (Agarwal ve Sai Poojitha, 2017; Küçükkaragöz, Canbulat ve Akay, 2013). Etkin bir sosyal davranış becerisi olarak kabul edilen atılganlık, “başkalarının haklarını küçük görmeden ve zedelemekten kişinin kendi haklarını koruması, düşünce, duygu ve inanışlarını doğrudan, dürüst ve uygun yollarla ifade etmesi” olarak tanımlanmaktadır (Voltan Acar, 1980). Bu davranış şekli, olumsuz yönde iki davranış olan “saldırganlık” ve “çekingenlik” terimlerine karşılık olarak, kabul edilebilir pozitif bir davranıştır. (Bal, 2003).

Kendini ifade edebilmek bireyin temel gereksinimi olmasına rağmen, atılganlığın daha çok batılı toplumlara özgü bir davranış biçimi olduğu belirtilmektedir. Türk toplumunda genellikle olaylar karşısında tepkisiz kalmak, karşı çıkmamak, sakin kalmak, saygı göstermek ve sessizlik gibi tepkiler kabul görünürken; meraklı davranmak, olayın üstüne gitmek ve kişisel girişimlerde bulunup konuşmak ise toplum tarafından yadırganmaktadır (Adana ve diğ., 2009).

Atılganlık ile; öz yeterlilik, liderlik, benlik saygısı, kaygı, stres ve başa çıkma vb. davranış becerileriyle olan ilişkisini ortaya koyan birçok çalışma yapılmış olup, çekingen ve saldırgan davranış özellik gösteren kişilerin kendilerini ifade etmekte zorlandığı ve etkili iletişim kuramadıkları için daha gergin ve endişeli kişilik yapılarına sahip oldukları alan yazın çalışmalarında sıklıkla yer verilmektedir. Bu olumsuzluklara bağlı olarak üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesini düşürmekte, sosyal ve eğitim hayatında çeşitli sorunlara ve başarısızlıklara yol açmaktadır. (Uzuntarla, Cihangiroğlu, Ceyhan ve Uğrak, 2016).

Atılgan davranış şekli sadece günlük yaşantımızda değil, mesleki yaşantımızda da önemli bir yere sahiptir. Meslek grupları açısından değerlendirdiğimizde sağlık alanı, gerek mesleki otorite gerekse çalışma potansiyeli açısından stresli süreçleri içeren bir çalışma ortamına sahiptir. Bu sektöre mensup kişiler birtakım kriz süreçleriyle baş etmek zorunda kalabilirler. Bu nedenle, alanda çalışan/çalışacak bireylerin bu süreçleri iyi yönetmesi beklenmektedir. Hizmet verdiği kişilerle olumlu ilişkiler geliştirebilmeleri, atılganlık düzeylerinin istenilen düzeyde olmasıyla yakından ilişkilidir. Çünkü atılgan davranış özelliklerine sahip olan sağlık çalışanlarının; sadece kendi haklarında değil, hasta haklarında da doğru ve adaletli olarak söz sahibi olabileceklerdir. Ayrıca bu durum sadece hastaların bakım hizmetlerinde değil, sağlık hizmetlerinin örgütsel yapısı ve organizasyonları ile yönetsel açıdan da son derece önemli bir davranışsal özellik olarak değerlendirilebilmektedir (Hoşgör, Arslan Kurtuluş, Gündüz Hoşgör ve Söyük, 2016).

Sağlık çalışanlarının, istenilen düzeyde sağlık hizmeti vermek ve verdikleri hizmetten mesleki doyuma ulaşmak için atılgan, öz güveni ve benlik algısı yüksek kişilik özelliklerine sahip olmaları gerekmektedir (Batmaz ve diğ., 1998; akt. Adana ve diğ., 2009). Ayrıca atılganlık, sağlık alanlarında çalışanların da mesleki streslerini en aza indirip, ekip çalışmalarında etkili iletişim kurarak, hizmet alanlarında verilen bakımın kalitesini artırmak için önemli becerilerinden biridir (Yoshinaga ve diğ., 2017). Tüm bu bilgilerden yola çıkarak bu araştırma farklı programlarda eğitim gören öğrencilerin atılganlık düzeyinin belirlenmesi ve farklı değişkenlerle olan ilişkisinin açıklaması amacı ile yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi başlıklarına yer verilecektir.

2.1. Araştırma deseni

Bu araştırmada farklı programlarda eğitim gören üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeyini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Betimsel desenler, araştırmaya

katılan bireylerin özelliklerini betimlemeyi amaçlayan bir süreçten oluşmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmaya 2016- 2017 bahar yarıyılında, sözlü onamı alınmış ve gönüllük esasına dayalı farklı programlarda öğrenim görmekte olan 265 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için ilgili birimden yazılı izin alınmıştır. Veri toplama aracı olarak demografik özellikleri içeren tanılayıcı anket formu (cinsiyet, program, sınıf düzeyi, aile gelir düzeyi, anne baba eğitim durumu, aile tipi) ve Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Öğrencilerin demografik özellikleri	Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Kız	192	72,5
	Erkek	73	27,5
Program	Yaşlı bakımı	65	24,5
	Tıbbi tanıtım ve pazarlama	40	15,1
	Evde hasta bakımı	53	20,0
	Çocuk gelişimi	55	20,8
	Tıbbi laboratuvar teknikleri	52	19,6
Aile tipi	Çekirdek aile	156	58,9
	Geniş aile	99	37,4
	Parçalanmış aile	10	3,8
Aile Gelir Durumu	500tl-1000tl	110	41,5
	1001tl-1500tl	92	34,7
	1501tl-2000tl	29	10,9
	2001tl ve üstü	34	12,8
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar olmayan	95	35,8
	İlköğretim	137	51,7
	Lise	30	11,3
	Üniversite	3	1,1
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar olmayan	18	6,8
	İlköğretim	167	63
	Lise	70	26,4
	Üniversite	10	3,8
	Toplam	265	100

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya 192’si kız (% 72,5), 73’ü (% 27,5) erkek toplamda 265 öğrencinin katıldığı görülmektedir. Öğrencilerden 65’inin (% 24,5) yaşlı bakım, 40’ının (% 15,1) tıbbi tanıtım ve pazarlama, 53’ünün (% 20) evde hasta bakım, 55’inin (% 20,8) çocuk gelişimi, 52’sinin (% 19,6) tıbbi laboratuvar teknikleri programlarında öğrenim gördükleri belirlenmiştir. Öğrencilerin 156’sı (% 58,9) çekirdek bir aileye, 99’u (% 37,4) geniş bir aileye, 10’u (% 3,8) parçalanmış bir aileye sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin ailelerinin gelir durumuna bakıldığında, 110’unun (% 41,5) 500-1000tl arası, 92’sinin (% 34,7) 1001tl-1500tl arası, 29’unun (% 10,9) 1501tl-2000tl arası, 34’ünün ise (% 12,8) 2001tl ve üstü kazandıkları görülmektedir. Öğrencilerin anne eğitim durumlarına bakıldığında, okuryazar olmayanların (% 35,8) ve ilköğretim (% 51,7) düzeyinde eğitim görenlerin çoğunluğu oluşturduğu, an az çoğunluğun ise üniversite seviyesinde (% 1,1) olduğu görülebilmektedir. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına bakıldığında, ilköğretim (% 63) ve lise (% 26,4) düzeyinde eğitim görenlerin çoğunluğu oluşturduğu, an az çoğunluğun ise üniversite seviyesinde (% 3,8) olduğu görülebilmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

2.3.1. Rathus Atılganlık Envanteri (RAE)

Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin atılganlık düzeyini belirlemek amacıyla kullanılan Rathus tarafından geliştirilmiş olan (1977), Voltan Acar’ın(1980) geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığı, toplam 30 sorudan oluşan Rathus Atılganlık Envanteri, 6’lı Likert tipindedir. RAE’nde 13 doğrudan, 17 tersine dönmüş ifade yer almaktadır (Voltan Acar, 1980).

2.4. Verilerin Analizi

RAE'den elde edilen toplam puanlar -90 ile +90 arasında değişim göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrenciler her bir soru için -3 ile +3 arasında puan almaktadır (-3= Hiç uymuyor, -2= Fazla uymuyor, -1= Pek uymuyor, +1= Biraz uyuyor, +2 = Oldukça uyuyor, +3= Çok iyi uyuyor).

Envanterin puanlanmasında;

- ✓ +10'a kadar çekingen,
- ✓ +70'e kadar atılğan ve
- ✓ +70'in üzeri saldırgan kategorisindedir.

Verilerin analizi SPSS paket program kullanılarak, t-testi ve tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) istatistikî yöntemler kullanılarak yapılmıştır

Bu araştırma için cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,788 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 0,70 ve üzerinde olması bu tarz testler için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2008).

3. BULGULAR

Bu bölümde, öğrencilerin atılğanlık düzeyinin farklı değişkenlerle olan ilişkisinin araştırılmasından elde edilen bulgular sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin atılğanlık düzeylerinin cinsiyete ilişkin bağımsız t testi sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. RAE Puanlarının Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kız	192	13,67	19,70	263	1,625	0,105
Erkek	73	18,20	21,77			

Tablo 2'ye bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin RAE puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmektedir ($t(263)=1,625$, $p>.05$). Kız öğrencilerin RAE puan ortalamaları $\bar{x}=13,67$ iken, erkek öğrencilerin puan ortalamaları ise $\bar{x}=18,20$ olarak belirlenmiş; her iki cinsiyete sahip öğrencilerin de atılğan davranış özelliklerine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin atılğanlık düzeylerinin öğrenim görülen programa, aile türüne, aile gelir durumuna, anne ve baba eğitim düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. RAE Puanlarının Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Programlara Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark	
Bölüm	Gruplar arası	9205,280	4	2301,320	5,971	0,000	Yaşlı bakımı-Çocuk gelişimi Evde hasta bakımı-Çocuk gelişimi Evde hasta bakımı-Tıbbi laboratuvar teknikleri
	Gruplar içi	100200,056	260	385,385			
	Toplam	109405,336	264				
Aile türü	Gruplar arası	334,264	2	167,132	0,401	0,670	-
	Gruplar içi	109071,072	262	416,302			
	Toplam	109405,336	264				
Gelir Düzeyi	Gruplar arası	374,518	3	124,839	0,299	0,826	-
	Gruplar içi	109030,818	261	417,743			
	Toplam	109405,336	264				
Anne eğitim durumu	Gruplar arası	625,711	3	208,570	0,500	0,682	-
	Gruplar içi	108779,625	261	416,780			
	Toplam	109405,336	264				
Baba eğitim durumu	Gruplar arası	186,066	3	62,022	0,148	0,931	-
	Gruplar içi	109219,270	261	418,465			
	Toplam	109405,336	264				

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin öğrenim gördükleri programlara göre atılğanlık envanteri puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir, $F_{(4,260)}=5,971$, $p<0,05$. Farklılığın hangi programlar arasında olduğunu bulmak amacıyla Scheffé testi sonuçlarına göre, evde hasta bakımı ($\bar{X}=22,58$, $S=24,87$) ve yaşlı bakımı ($\bar{X}=19,96$, $S=24,16$) öğrencilerinin atılğanlık envanter puanlarının tıbbi laboratuvar teknikleri programı ($\bar{X}=8,92$,

S=8,41) ve çocuk gelişimi programında ($\bar{X}$ =8,18, S=8,42) öğrenim gören öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile türlerine göre atılganlık envanteri puanları incelendiğinde, anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir, $F_{(2,262)}=0,401$, $p>0,05$. Scheffe testi sonuçlarına göre çekirdek aile ($\bar{X}$ =15,26, S=20,82), geniş aile ($\bar{X}$ =14,94, S=20,82) ve parçalanmış ailelere ($\bar{X}$ =9,30, S=13,63) sahip olan öğrencilerin RAE puan ortalamalarının birbirlerine yakın değerler olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gelir düzeylerine göre atılganlık envanteri puanlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir, $F_{(3,261)}=0,299$, $p>0,05$. Scheffe testi sonuçlarına göre öğrenci ailelerinin gelir düzeyi 500-1000 arasında olanlar ($\bar{X}$ =14,91, S=22,46), 1001-1500 arasında olanlar ($\bar{X}$ =15,66, S=18,10), 1501-2000 arasında olanlar ($\bar{X}$ =16,00, S=22,44) ve 2001 ve üstü olanların ($\bar{X}$ =12,00, S=17,46) RAE puan ortalamalarının birbirlerine yakın değerler olduğu görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre atılganlık envanteri puanlarında anlamlı farklılık yoktur, $F_{(3,261)} =0,500$, $p>0,05$. Scheffe testi sonuçlarına göre annelerinin eğitim durumlarının okuryazar olmayan ($\bar{X}$ =14,74, S=19,94), ilköğretim düzeyinde olan ($\bar{X}$ =14,29, S=19,20), lise düzeyinde olan ($\bar{X}$ =18,90, S=25,98) ve üniversite düzeyinde olan ($\bar{X}$ =9,33, S=28,68) öğrencilerin RAE puan ortalamalarının birbirlerine yakın değerler olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre atılganlık envanteri puanlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir, $F_{(3,261)} =0,148$, $p>0,05$. Scheffe testi sonuçlarına göre babalarının eğitim durumlarının okuryazar olmayan ($\bar{X}$ =15,38, S=14,50), ilköğretim düzeyinde olan ($\bar{X}$ =15,23, S=19,96), lise düzeyinde olan ($\bar{X}$ =13,70, S=21,54) ve üniversite düzeyinde olan ($\bar{X}$ =17,40, S=28,79) öğrencilerin RAE puan ortalamalarının birbirlerine yakın değerler olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin atılganlık düzeylerinin genel puan ortalaması Tablo 4'te yer almaktadır.

N	Minumum	Maksimum	$\bar{X}$	S
265	-52	73	14,92	20,35

Araştırmaya katılan öğrencilerin Rathus Atılganlık Envanteri puan ortalaması 14,92'dir. Rathus Atılganlık Envanteri puanına göre öğrencilerin 110'u (%41,5) çekingen, 153'ü (%57,7) atılgan, 2'si (%0,75) saldırgan grubunda yer almaktadır.

4.TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyetleri ile envanterden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Araştırmanın sonuçları ile; Agarwal ve Sai Poojitha (2017), Karakoyun (2011), Küçükkaragöz ve diğerleri (2013) ile Kırımoğlu (2008)'nin çalışmalarındaki sonuçlar benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak; Arslantaş, Adana ve Şahbaz'ın (2013) çalışmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha atılgan olduğu saptanmıştır. Erkek egemen toplumlarda genelde erkeklerin atılganlık düzeylerinin yüksek olmasının beklenmesine rağmen günümüz toplumunda kadınların da erkekler kadar iş hayatında yerlerini alması ve söz sahibi olmaları kadının toplumda yerini değiştirmiş olabilir. Bu durum kız ve erkek öğrencilerin benzer atılganlık özellikler göstermelerine sebep olmuş olabilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç, sosyo-ekonomik koşulların öğrencilerin atılganlık düzeyini anlamlı bir şekilde etkilemediğinin belirlenmesidir. Bu sonuç Biçer'in (2009) yürüttüğü araştırmasında sosyo-ekonomik seviyeler arasındaki etkileşimsel ilişkiyle de atılganlık puanları arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuyla benzerlik göstermektedir. Atılganlık ile sosyo-ekonomik düzey arasındaki ilişkinin incelendiği bir diğer çalışmada ise Tekin ve Kapancı (2010), aylık gelirleri fazla olan öğrencilerin daha atılgan olduklarını tespit etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin gelir düzeylerinin birbirlerine yakın olması ve yüksek gelir düzeyine sahip öğrenci sayısının az olması bu sonuca neden olmuş olabilir.

Araştırmada anne ve baba eğitim durumlarının öğrencilerin atılganlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kahrıman (2005), Karakoyun (2011) ve Karataş ve Tabak (2009) da benzer şekilde anne eğitim düzeyinin atılganlık düzeyinde etkili olmadığını ortaya koymuşlardır. Karakoyun (2011), Kahrıman (2005) ve Bal (2003) baba eğitim düzeyinin atılganlık düzeyinde etkili olmadığını ortaya koyarken,

Küçük, Buzlu ve Can (2008) farklı bir sonuca ulaşarak baba eğitim seviyesi ile atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Anne babaların yüksek öğretim seviyesinde eğitim düzeyine sahip olanların sayılarının az olması, atılganlık puanlarında anlamlı farklılığa yol açmadığı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, öğrencilerin %41,5'i çekingen, %57,7'si atılgan, %0,75'i saldırgan grubunda yer almaktadır. Ayrıca evde hasta bakımı ve yaşlı bakımı öğrencilerinin, tıbbi laboratuvar teknikleri programı ve çocuk gelişimi programında öğrenim gören öğrencilerine göre daha atılgan oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirebilmesi, kendi haklarını koruyabilmesi, başkalarının haklarına saygı gösterebilmesi açısından önemlidir (Bayraktutan, 2006). Sağlık sektöründe hastayla birebir iletişim gerektiren programlarda eğitim gören öğrencilerin atılganlık puanları yüksek olması bu beceriyi kullanma açısından önemli bir sonuç oluşturmaktadır.

Sonuç olarak; meslek eğitimi veren kurumlarda eğitim gören öğrencilerin atılganlık düzeyini belirlemek için yapılan çalışmaların yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca farklı programlar da dahil edilerek okullarda saldırgan veya çekingen davranış gösteren öğrenciler belirlenerek bu öğrencilere alanında uzman kişilerce atılganlık eğitimi verilmesi önerilebilir.

5.KAYNAKLAR

Adana, F.; Aktaş, B.; Erdağı, S.; Eriş Yıldız, S.; Alkan, H. & Uluman, Ö. (2009). "Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi", Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(2): 51-57.

Agarwal, S. & Sai Poojitha, R. (2017). "Parent and Peer Attachment and Assertiveness in College Students", The International Journal of Indian Psychology, 4(3): 138-150.

Arslantaş, H.; Adana, F. & Şahbaz M. (2013). "Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 21(2): 76-84.

Bal, Ü. (2003). "Hastanede Çalışan Hemşire ve Diğer Bayan Sağlık Personelinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bayraktutan, E. (2006). "Grupla Psikolojik Danışmanın Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyine Etkisi (Ticaret Meslek Lisesinde Deneysel Bir Uygulama)", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Biçer, E. (2009). "Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Atılganlık Ve Sosyal Yetkinlik Beklenti Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Büyüköztürk, Ş. (2008). Sosyal Bilimlerde Veri Analizi Ders Kitabı (9. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara.

Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E. K.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri (16. baskı), Pegem Akademi, Ankara.

Güneş, F.; Arslan, C. & Eliüşük, A. (2014). "Atılganlık Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Kişiler Arası Problem Çözme, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkisi", Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(1):456-474.

Hoşgör, H.; Arslan Kurtuluş, S.; Gündüz Hoşgör, D. & Söyük, S. (2016). "Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Sağlık Bilimleri Fakültesi Örneği", The Journal of Academic Social Science ,4(32):430-441.

Kahrıman, İ. (2005). "Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 9(1):24-32.

Karakoyun, K. (2011). "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyleri ile Aile İşlevleri Arasındaki İlişkinin Sosyo-demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Karataş S. & Tabak N. (2009). "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Atılganlık Düzeylerinin Bazı Sosyo-demografik Özellikler Açısından İncelenmesi", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2(2):143-159

Kırmoğlu H. (2008). "Türkiye 13 Yaş Altı Badminton Şampiyonasına Katılan Sporcu Öğrenciler ile Sporcu Olmayan Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması", S.Ü. BES Bilim Dergisi, 10(2): 1-9.

- Küçükkaragöz, H.; Canbulat T. & Akay, Y. (2013). “Öğretmen Adaylarında Atılgnlık Düzeyi ve İletişim Becerileri”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(22): 123-133.
- Tekin, S. & Kapancı, İ. (2010). “Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarının Atılgnlık Durumlarına Etkisi”, Celal Bayar Üniversitesi S.B.E. Sosyal Bilimler, 8(1): 51-66.
- Uzuntarla, Y.; Cihangiroğlu, N.; Ceyhan, S. & Uğrak, U. (2016). “Üniversite Öğrencilerinin Atılgnlık Düzeylerinin Analizi”, TAF Preventive Medicine Bulletin, 15(2): 98-104.
- Voltan Acar, N. (1980). “Rathus Atılgnlık Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. Psikoloji Dergisi, 10: 23-25.
- Yoshinaga, A.; Nakamura, Y.; Tanoue, H.; MacLiam, F.; Aoishi, K. & Shiraishi, Y. (2017). “Is Modified Brief Assertiveness Training for Nurses Effective? A Single-Group Study with Long-Term Follow-Up”, Journal of Nursing Manegement:1-7.